

a Conterere: vel contere. Et est sensus: Dñs dicit tibi o isrl pte inimicū. ita facile faciet vt conteret; sicut facile loq̄ q̄s. Ul Dicer tibi cōterere inimicū. i. p̄cipiet: Quo p̄trito et fugato: b Habitabit isrl t̄. et sol. Glo. Suo. s. more et suis legib⁹ viues. Un Balāā Mu. xxii. b. dīc Ppl's sol' habitabit: et iter ḡtēs n̄ re

Biere. 23. b. putab̄t. Cōculis iacob.

i. intentio populi iudaici. d In terra frumenti: q̄ ille populus tm̄ pro bonis terre dño seruiebat. Un Esa. j. e. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. e Celiaç caligabūt rore. Glo. Qua

A si tam abundantanter terre secun dande ros infundet: vt hominū obtenebrescat obtuit: In q̄ significat q̄ iudei cū trenaç opulentia ultra modū diligenter caligauerūt: et christū cognoscere nō potuerūt. Un: Si dimittim⁹ eū sic oēs credēt in eū: Ne forte venient romani rē. Job. xi. f.

B Saluari in dñ. o. i. a dño. Glo. Quasi ideo btūs: ideo tibi similis nullus: q̄ nō de tua virtute / s̄ de christi gratia salutē speras: qui saluū facit populū suū a peccatis eoz. Mar. j. d.

C Scutum. i. p̄tatio ab omni incur sione defendens. b Auri lij tui: in p̄flio. Ecc. l. a. Lōsitebor noi tuo dñe: qm̄ adiutor et protector factus es mihi. Idē est qd̄ hic dīc: Scutū et gladius. Scutū em ad defendendū: in hoc p̄tector. Gladius ad impugnandū: in hoc adiutor. Hinc est q̄ angel p̄p̄cedebat isrl in exitu: aq̄ pharao insequeret eū: ipso p̄sequente factus est in posteriori. i. q̄ erat adiutor: factus est protector. k Megabunt. Glo. Abominabunt et odient sicut balach: qui rogauit balaam: vt israelitas maledicendo repelleret. k Colla calcabis. Hoc in dauid et salomo, ne impletū fuit.

B Scendit ergo. Precepit dñs moysi s. xxxii. g. a. vt ascenderet in monte abarim: Et inde vīa terra p̄missionis iret ad populū suū. Sed moyses volēs ascēdere ī monte abarim p̄p̄ bñdixit p̄p̄lin sibi a dño cōmandatū. Finis ligil bñdictionibus impleuit moyses mandatū dñi: Et ascēdit super monte abarim v̄sq̄ ad verticē ipsius qui dicit phasga: Et ostendit ei dñs omnē terram promissiōnis: v̄sq̄ ad mare nouissimum: et v̄sq̄ ad segor/totā plagam australē: et latitudinē campi hiericho: quē alio nomine dicitur ciuitas palmarū: Et mortuus est ibi in terra moab: Nō cognouit aliquis homo sepulchrū eius v̄sq̄ in p̄sente diem. Quod ideo factum autumant iudei: ne ipsi moyses pro deo colerēt. Hoc vltimū capitulū apposuit Esdras: vt dicāt et iose. Sed iose ab isto loco: Ascēdit ergo: v̄sq̄ ibi: Et nō surrexit. Residuū apposuit Esdras: q̄ bibliā a chaldeis cōbstā/diūino sensu repauit: Qui et titulos psalmis apposuit.

m Sup monte nebo. Andreas et magister Hugo de sancto victore dicit: q̄ phasga, puincia est: abarim, mōs: nebo, oppidū. Et cū dīc: Ascēdit ī monte abarim: p̄p̄ria est locutio

z intrāsituia: Cū aut̄ dicit: sup monte nebo: trāstūta est. i. su per mōtē q̄ est iuxta nebo. Lātor parisiſi. dīc: q̄ abari mōs est: q̄ alio noē phasga dicit: cuius h̄tē nebo dicit. Hebrei moderni dicit: q̄ abari et nebo diuersi mōtes sunt. Lacumē nebo dicit phasga: ibi dicit moysen ascēdisse: Et idē cōtē plata tra p̄missionis montū esse. His videt magister in historijs p̄sentire. m Omne terrā. Glo. i. partē oīs terre: quā ex altissimo monte potuit videre. Ul oēm terrā oīdū ei in spū miraculose: sicut brō be nedicto osidit oīs i radio solis totū mūdū i spiritu. n Uniuersū neptaliū. i. vniuersā terrā neptaliū. o Ruben te domino. Lōtra. Sap. i. d. Mortē nō fecit. Sol. mōtē non fecit. i. causam mōris s. peccati. Esa. lii. c. i. Pet. ii. d. Qui peccati nō fecit.

p Triginta diebus. Glo. Hinc videt ora consuēdo: vt fidelibus mōrūs / triginta diebus p̄terias officia p̄soluantur: sicut p̄ceptit domin⁹ moysi. s. xvii. c. vbi dicitur: Prophēta suscitabit vobis do minus de fratribus vīis: ipsi sicut me audietis. q Et nō surrexit t̄c. Glo. Hoc vt referunt: Esdras de suo adiūcīt: qui bibliothēca a chaldeis exstanti diūino sensu repauit: et litteras quibus in dñi nūc vīunt sūenit: Un et vīlox scriba. j. Esdr. vii. a. apel latus est. Itē Glo. Quia moyses omnibus prophetis veteris testamenti p̄stātior. Un iudei arroganter dicit Job. ix. f. Nos moysi discipuli sumus. Sed postq̄ domin⁹ p̄phetarū incarnatus ventus in mundū: oīs illa p̄or dignitas tymbra futurop̄ cessavit sic dīc: Heb. x. a. Quia lex et figurā moysen data est: Job. j. b. grātia et veritas p̄ Iesū Christū: qui est legl̄ p̄summatio ad iusticiā oī credēti: Ro. x. a. r Facie ad faciē. i. ita familiariū sic moysi. s. Sicutis: minorib⁹. t Mortē: maiorib⁹ signis. v Et cūctā manū robustā. Glo. Mōs. s. vt faceret. Explicit expositio sup Deuteronomium.

Reuerendissimi in christo patrī et domini dñi Hugonis t̄c. Cardinalis i postillā super librum Iosue: Prologus.

Ex eo loco inter libros veteris testamenti ponit liber Iosue: In quo ipsi⁹ op̄is p̄ficio demōstrat. Scenari⁹ em p̄fecit est numerus. Et merito sextū locū obriner liber Iosue. Hā p̄ cūctī p̄p̄b⁹ veteri⁹ testamēti. Iosue tā facit q̄ noīe/exp̄siūs typū gessit christi: qui sex dieb⁹ omnia de nibilo potēter creauit: Sexto die hominē ad imaginē et similitudinē suā formauit: eūdē hoīez p̄tō deformatē: sexto die suo sāguine reformauit: ac redemit: atq̄ de carcere inferni misericorditer liberauit. Q̄tō ḡ familiari⁹ Iosue liber nob̄ figurā exp̄mit saluatoris: tanto diligenter ac studiosi⁹ est tā histōriq̄

Prologus auctoris

mysterij vitas inqrenda. Scriptum est enim: Qui audit me non profundet; et qui operam in me non peccabit; et qui elucidant me vivi eternam habebunt: Ecclesiasticus xxviii. c. Verba sunt sapientiae. I. veri iusue: quod est vita et sapientia dei prioris: Propterea quod libet insuadit: ut huius opis tota vita sum quod possumus patet. **A** Maior ligat evidentiem breuitatem iuram illa sex quam in exordiis cuiuslibet libri solebat atque plibat: quod maxime totius opis serie panatur: et lectore maxime diriguntur in legendis. s. Quae materia: quod auctor: quod interior: quod utilitas: quod modus agendi: quod titulus. **H**oc cognitio lectores reddit benivolos dociles et attentes: Quod omnibus modis intendere debet doctor: quod in hoc fructu opis: et labor sui utilitas radicatur. **V**ateria igitur huic libra duplex est. spiritualis et materialis: sive mystica et historica. Historica matia est in iusue materialis et gesta eius: Mystica vero materia est iusue spiritualis. id est spiritualis et gesta eius. **D**uctor opis est ipse iusue famulus moysi: cuiusque dicitur: pmiuit sicut fuerat cum morte. **I**nteratio duplex est: sic et materia. Materialis interatio est: gesta filiorum Israel subducatur iusue posteris apire. Spiritualis vero interatio est: auditores ad exitum de seculo nequaquam: quod designat per transitus iordanis: et ad spiritualis circumscriptioem et christi imitationem recorditer pucare. **U**tilitas magna est. s. p. dictorum intelligentia plicere in amore christi: cuius facta pro nobis mystice comedatur. **M**odus agendi talis est. Primo inducit dominus loquens ad iusue et exhortans ad transitus iordanis: permittet ei eadem quod permiserat moysi: Et iesus fere verbis eosdem terminos terre permissionis distingues. Scio agit de duobus exploratoribus: quos misit iusue hierichio de ultra iordanem. Tertio agit de transito et circuclatione facta in galgalis. Quarto de eversione hierichio: et ligatione achorum. Quinto de eversione haec et dolo gabaonitam. Sexto de quinq[ue] regibus suspensis: et alijs virginis quatuor percussis a iusue. Septimo de translatione tabernaculi et castroz a galgalis in sylo: propter loci oportunitatem: et ob structioem altari in monte hebrei de lapidibus ipsorum. Octavo de divisione terrae novae tribus et dimidie. Nonno de reditu duas tribus et dimidie in sororem suam ultra iordanem. Decimo ultimo de sedere dei ad populum: de morte iusue. **T**itulus talis est: Incipit liber Iosue filii nun: Qui et osee et iesus dicitur est. Cognosat autem a pie iusue bennum. i. filii nun: vel filii naue: vel iesus naue supple filii. Et cognosat sic ad differentiem iesu filii syrach: p. nepos iesu sacerdotis magni: sub quo et corobabel duce rediit populus de captivitate: ut legitur Aggei. i. et Zacharias. iij. Iesus autem filius syrach scriptus Ecclesiasticus: ut dicitur. **E**t nota dum in hebreo iesus iesus secundus ordo veteris testamenti. Distinguunt enim hebrei yet testamentum in tres ordines. Primus vocat legem: Secundus prophetas: Tertius agiographa. In legge ponit quinq[ue] libros moysi. In prophetis ponunt octo libros s. Iosue. Judicium. Samuel. i. duo primi libros regum: David. i. duos ultimos regum: Esaiam. Litteram. Ezechiel. Duodeci prophetas. In agiographis ponunt nouem libros: quod superius veteri testamento. s. Job. David. Proverbia. Ecclesiastes. Daniel. Littera. Paralipomenon. Esdras. Hester. Si dicunt agiographa. i. scriptorum scripta: quod est nomine commune omnibus libris sacre scripture. Sed quod hi nouem libri non habuerunt alii quam reminiscencia per certem: sive quia agnomiarentur: cōmuni nomine sunt prius. Sic enim nomine professor: cōmune est scriptis omnibus: Sed aliquis eminencia quam habet: alijs cōfessus non est: Nam alii apostoli: alijs prophetae: alijs patriarchae: alijs martyres: alijs virgines dicuntur: Qui autem nullam habet eminentiam: dicuntur confessores. In hunc modum ultimus ordo agiographorum: nomine cōmuni omnium: i. angeli nūcūpani. Origenes vero sum grecos: ponit in primo ordine septem libros: addens pentateuchum Iosue et Judicium: Et vocat illi ordinem hebreaticum: ab hebreo quod est septem et techos: quod est volumen. In quicunque vero ordine sit liber hebreus historie vita non mutatur. **N**ota versus de omnibus libris veteris testamenti. Quicunque libros moysi: Iosue. Judicium. Samuelem: Et malachium: tres preciosos: bis sexque prophetas: Hebreus reliquias: censet precellere libris. Quicunque vocat legem: reliquias vult esse prophetas. Post agiographas sunt Daniel. David. Hester. et Esdras. Job. Paralipomenon: et tres libri salomonis. Lex vetus his libris perfecte tota tenetur.

Prologus sancti Hieronymi

Restant apocrypha: Jesus. Sapientia. Pastor. Et machabeoribus libri: Judith atque Tobias. **H**ic quod sunt dubij: sub canone non numerantur. Sed quia vera canunt ecclesia suscipit illos.

Explícit Prologus.

Eiusdem reuerendissimi in christo prioris domini Iugonis et: Prologi sancti Hieronymi in librum Iosue. Expositio.

Ande finito est. Premitit autem Hieronymus huic libro Prologum: quod in sex pres disticte est. Primo ostendit quod libros post pentateuchum de hebreo in latinum tralitterare intendat. s. Iosue. Iudicium. Ruth. Hester: quod ad petitionem custochij virginis et pāmachiū viri scī trāstulit. Scī lectore admonet p. distinctionē nominis hebraicorum diligēda: ne et studiū illorum pereat: et labor eius īutilis videatur. Tertio excusat se quod non in reprehensionē terū intendat crudere noua. Quarto ponit duas causas quae hos liberos trāsserre voluerit. Prima ē p. sua translationē īdefecta sive dubitatio veterum probatur. Scī autem iudeis auferret occasio calūniā di christianos. Quinto iudeis ī detractores suos. Sexto ad quod p. petitionē libros istos translaterit. s. ad petitionē custochij virginis filie pauli martronē: et scī pāmachiū viri venerabilis. **A**nde finito est. Prologus Hieronymi ī in Iosue. **B**eatitudini senore. Metaphorice loquitur. Sic enim ille qui pecuniam mutuo accipit: tamen Hieronymus obligatus se reputat erga eos quod rogauerunt eum trāsserre hunc librum de hebreo ī latinum et p̄terateuchū: Quo trāslato: quod ex seniore liberatur se dicit. **C**onanū muttimus. **D**omus loquendi est. i. opam dampnū. **E**beniū. **F**enī. iterptaf. **G**un: p̄parū nomine ī patris Iosue. **H**ic iesus iudicis nos: quod est et nos. s. Hester et Ruth. **I**Monemus quod lectore. **J**ic iesus scī ps. **K**Silua hebraicorum. i. p̄fusionē et multitudine. Latenter aut innuit hanc p̄fusionē in fructuosa esse. Silua enim de colle, cito arborum fructuosa. Interptatio tamen nomine hebraicorum valde est necessaria: et maxime p̄dicitorib⁹. **L**ider membra. i. capitula. **M**ic ē auctoritas distinguendi capitula. **N**tereat: quod ad eum. **O**Et ut imprimus monemus supple. **P**ro i. reprehensionē tamen. Tertia ps est ī quod fidet emulsius. Accusabat enim a quibusdam quod ī suggillationē. lxx. iterptaf et alioz veterum iterptetū: translaterebat de hebreo ī latinum: ut sic per nouitatem translationis antiquitatē derogaret: **Q**uisbus respondit multis modis: sicut pater in littera. **R**etudere: id est formare. **S**ic amici mei. Ironice loquitur: id est inimici mei. Sile Job. i. b. Lāge cūcra que possidet nisi ī facie būdixerit ubi. i. maledixerit. Ut amici passione: quia licet non amaret eum: si amabant ab eo. **T**hās p̄ virili pte. i. p̄ pte ī virili ipsa. **U**līngue meę hoib⁹: oib⁹. s. volentib⁹ legere libros meos. Ulīngue meę hoib⁹: alia līra. i. latinis. **V**erapλous. i. exemplarib⁹: Ab hexa quod ē sex: et plos quod

Al. schophtim.